

Під час розробки методики проведення моніторингу умов праці в навчальному закладі потребують урахування об'єктивні чинники, які допомагають або заважають роботі персоналу. Для навчального закладу це – професійна придатність. Вона визначає ступінь схильності і готовності людини до педагогічних видів професійної діяльності і складається з індивідуально-психологічних характеристик особистості і ступеня збігу якостей людини і вимог, що пред'являються на даному робочому місці до ідеального виконавця. Коли психологічні особливості виконавця максимально наближені до специфічних вимог професії педагога, він має більше об'єктивних передумов до якісної і успішної праці. Для закладів освіти, метою яких є виховання наступного покоління громадян, це має особливе значення.

Таким чином, розробка методики моніторингу умов праці в закладах освіти по результатам атестації робочих місць повинна визначатися з принципу усунення небезпек (зниження ризиків), які призвели до нещасного випадку, погіршення стану здоров'я педагога. Основне завдання методики моніторингу умов праці в закладах освіти є поліпшення продуктивності праці, як окремих виконавців, так і навчального закладу в цілому.

ДЕЯКІ ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЩОДО СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ПРАЦІ

С.А. Тузіков, С.О. Ковжого, А.В. Писарєв, А.Ф. Лазутський

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

Анотація. У даній доповіді надається характеристика виробничим психічним станам и показаний їх вплив на безпеку праці. Підкреслюється важливість проведення профілактичних заходів щодо попередження виробничого травматизму через означені причини.

Ключові слова: виробничий психічний стан, помірне напруження, підвищена напруга, екстремальний режим, виробнича діяльність, профілактика виробничого травматизму.

Аннотация. В данном докладе дается характеристика производственным психическим состояниям и показано их влияние на безопасность труда. Подчеркивается важность проведения профилактических мероприятий по предотвращению производственного травматизма из-за указанных причин.

Ключевые слова: производственные психические состояния, умеренное напряжение, повышенное напряжение, экстремальный режим, производственная деятельность, профилактика производственного травматизма.

Abstract. This report describes the production of psychic-energy states and shows their impact on safety. Emphasizes the importance of preventive measures to prevent occupational injuries due to these reasons.

Key words: production mental states, moderate effort, high effort, extreme mode, industrial activity, prevention of industrial injuries.

Психічні стани – це психологічна характеристика особистості, що відображає її порівняно тривалі душевні переживання, що впливають на життєдіяльність людини (наприклад, настрій, депресія, стрес тощо).

Виробничі психічні стани виникають в процесі трудової діяльності та класифікуються за такими групами: стани, які відносно стійкі та тривалі за часом.

Найбільш важливим є розгляд станів за рівнем напруги так як ця ознака найбільш істотна з точки зору впливу стану на ефективність і безпеку діяльності.

Помірне напруження – нормальний робочий стан, що виникає під мобілізуючим впливом трудової діяльності. Це стан психічної активності що породжує необхідні умови виконання дій. Воно супроводжується помірною зміною фізіологічних реакцій організму та проявляється в хорошому самопочутті, стабільному і впевненому виконанні дій. Помірне напруження відповідає роботі в оптимальному режимі. Оптимальний режим роботи здійснюється в комфортних умовах, при нормальній роботі технічних пристроїв. Обстановка є звичною, робочі дії здійснюються в строго встановленому порядку, мислення носить алгоритмічний характер. В оптимальних умовах проміжні і кінцеві цілі праці досягаються при невисоких нервово-психічних витратах. Зазвичай тут мають місце тривале збереження працездатності, відсутність грубих порушення, помилкових дій, відмов, зривів та інших аномалій. Діяльність в оптимальному режимі характеризується високою надійністю і оптимальною ефективністю.

Підвищена напруга – супроводжується діяльністю, що протікає в екстремальних умовах. Екстремальні умови – це умови, що вимагають від працюючого максимального напруження фізіологічних і психічних функцій, різко виходять за межі фізіологічної норми.

Екстремальний режим - це режим роботи в умовах, що виходять за умови оптимуму.

Напруги можуть бути класифіковані відповідно до тих психічних функцій, які переважно включені в професійну діяльність і зміни яких найбільш виражені в несприятливих умовах: інтелектуальна напруга – викликана частим зверненнями до інтелектуальних процесів при формуванні плану обслуговування, обумовлена високою

щільністю потоку проблемних ситуацій обслуговування; сенсорна напруга – викликана неоптимальними умовами діяльності сенсорних систем і виникає у разі великих труднощів і сприймань необхідно інформації; фізична напруга (напруга організму) – викликана підвищеним навантаженням на руховий апарат людини; емоційна напруга – викликана конфліктними умовами, підвищеною ймовірністю виникнення аварійної ситуації, несподіванкою або тривалими напругами інших видів.

У кожній дії людини психологи виділяють три функціональні частини: мотиваційну, орієнтовну і виконавчу. Порушення будь-якої з цих частин тягне за собою порушення в цілому. Людина порушує правила, інструкції, або він не хоче їх виконувати, або він не знає, як це зробити, або він не в змозі це зробити.

Причини виникнення небезпечних ситуацій і виробничих травм, пов'язаних з виробничим чинником, можна розташувати за такими рівнями: рівень індивідуума (вроджені або набуті тимчасово або постійно психічні та фізіологічні характеристики організму); рівень ближнього середовища (умови праці, порушення колегіальних відносин, незадовільний інструктаж з безпеки, житлові та матеріальні турботи і т.д.); рівень суспільства (недостатня інформованість про професійні ризики і наслідки від них, вада у стратегії організації безпеки праці в галузі).

Виробнича діяльність – процес, в якому тісно переплелися фактори зовнішнього середовища і особливості людського організму. Тому при аналізі небезпечних ситуацій необхідно розглядати систему «людина – середовище проживання» в цілому.

Таким чином, психічний стан людини – це відносно стійка структурна організація всіх компонентів психіки, що виконує функцію активної взаємодії людини (як володаря психіки) із зовнішнім середовищем, представленої в даний момент конкретною ситуацією. Психічні стани відрізняються різноманітністю і тимчасовим характером, визначають особливості психічної діяльності в конкретний момент і можуть позитивно чи негативно позначатися на перебігу всіх психічних процесів. Виходячи з завдання психології праці і проблем психології безпеки праці доцільно виділяти виробничі психічні стани і особливі психічні стани, що мають важливе значення в організації профілактики виробничого травматизму та попередження аварійності.